

แบบบันทึกการสำรวจทางโบราณคดี
กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 7 เชียงใหม่

ชื่อแหล่งโบราณคดี/ โบราณสถาน ชื่อทางราชการ ชื่อทั่วไป (ถ้ามี) ชื่อเดิม (ถ้ามี)					
	วัดป่าแดง (ร้าง)				
	-				
หมายเลขแหล่ง	-				
ที่ตั้งแหล่งตามเขตการปกครอง	หมู่บ้าน บ้านสบแจ่ม ฝั่งขวา	หมู่ที่ 8	ตำบล บ้านแปะ	อำเภอ จอมทอง	จังหวัด เชียงใหม่
พิกัดภูมิศาสตร์ (UTM)	47Q 460509E 2012339N				
ความสูงจากระดับน้ำทะเล ปานกลาง	271.30 เมตร				
การเดินทางเข้าสู่แหล่ง	จากบริเวณหน้าที่ทำการอำเภอฮอดใช้ถนนฝั่งตรงข้ามตรงไป ตามถนนหมายเลข 108 ทางไปอำเภอจอมทองประมาณ 1 กิโลเมตร จากนั้นเลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนด้านข้างวัดท่าข้ามเหนือ จากนั้นตรงไป 200 เมตร จากนั้นเลี้ยวขวาตรงไปตามถนน ประมาณ 1 กิโลเมตร วัดป่าแดง (ร้าง) จะอยู่ทางด้านซ้ายมือ ห่างจากถนนประมาณ 20 เมตร				
สภาพภูมิประเทศโดยรอบแหล่ง	พื้นที่ราบอยู่ระหว่างแม่น้ำปิงและแม่น้ำแจ่ม โดยแม่น้ำปิงอยู่ ทางด้านทิศตะวันออกและแม่น้ำแจ่มอยู่ทางด้านทิศตะวันตก				
สภาพโดยทั่วไปของพื้นที่แหล่ง	อยู่ระหว่างการขุดค้นทางโบราณคดีภายใต้การควบคุมงาน ของสำนักศิลปากรที่ 7 เชียงใหม่ พบอาคารของโบราณสถาน ได้แก่ โบสถ์ วิหาร กำแพงแก้วและอาคารภายนอกกำแพงแก้ว				
โบราณสถานที่ยังพบ (สิ่งสำคัญ+ลักษณะ+ ระบุขนาด)	มีขนาดฝังบริเวณโดยรอบ กว้างประมาณ 45 เมตร ยาวประมาณ 60 เมตร พบอาคารต่าง ๆ ได้แก่ 1) โบสถ์ 2) วิหาร 3) ซุ้มประตู 4) กำแพงแก้ว				
โบราณวัตถุที่พบ	-				
อายุสมัยและข้อสันนิษฐาน เกี่ยวกับแหล่ง	จากรูปแบบศิลปกรรม กำหนดอายุราวพุทธศตวรรษที่ 20 - 23				
ขนาดพื้นที่แหล่งโดยประมาณ (ไร่ / ตารางเมตร)	3,212 ตารางเมตร				
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	-				

ข้อมูลจากเอกสาร

จากสารนิพนธ์เรื่อง การศึกษาสถาปัตยกรรมล้านนาที่ค้นพบ
ในแหล่งโบราณคดีสบแจ่ม ตำบลท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัด
เชียงใหม่ พบว่า กลุ่มโบราณสถานวัดป่าแดง (ร้าง) ตั้งอยู่ห่างจาก
กลุ่มโบราณสถานวัดม่วง (ร้าง) มาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้
ประมาณ 500 เมตร พื้นที่เป็นเนินยกตัวสูงและค่อย ๆ เทลาดลง
สู่ทิศตะวันออก ด้านทิศเหนือและทิศใต้ของกลุ่มโบราณสถาน มี
ลำคูส่งน้ำตัดผ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านทิศใต้นั้น ลำคูส่งน้ำ
ได้ตัดชิดกับแนวโบราณสถานที่เป็นวิหาร จนบางส่วนของแนว
กำแพงแก้วถูกน้ำจากลำคูเขาเซพังทลายลงไป บริเวณ
กลุ่มโบราณสถานทั้งหมดอยู่ในสวนลำไยของชาวบ้าน รวมเนื้อที่
ประมาณ 5 ไร่ หลักฐานทางโบราณคดีที่พบประกอบไปด้วยวิหาร
1 หลัง เจดีย์ 1 องค์ เป็นโบราณสถานขนาดเล็ก 3 แห่ง รวมทั้ง
แนวอิฐเรียงต่อกันคล้ายแนวของกำแพง และโดยรอบของพื้นที่พบ
เศษกระเบื้อง เศษอิฐ และเศษภาชนะกระจายอยู่ทั่วบริเวณ

- วิหาร เป็นโบราณสถานที่สำคัญที่สุดในกลุ่ม
โบราณสถานวัดป่าแดง (ร้าง) สภาพในปัจจุบันวิหารมุขพังเหลือแต่
เพียงส่วนฐาน โดยมีลักษณะเป็นฐานก่ออิฐทึบ มีเจดีย์อยู่ด้านหลัง
1 องค์ วิหารหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ฐานมีผังพื้นเป็น
รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ความยาวประมาณ 20 เมตร กว้างประมาณ 8
เมตร ความสูงของฐานส่วนที่ยังคงสภาพอยู่วัดจากพื้นปกติสูง
ประมาณ 1.5 เมตร ด้านบนของวิหารมีเศษอิฐ เศษกระเบื้อง
ปกคลุมเป็นจำนวนมาก ส่วนท้ายของวิหารตรงบริเวณที่เป็นที่ตั้ง
ของพระประธานนั้นยังคงสภาพอยู่ พระประธานเป็นพระพุทธรูป
ปูนปั้นหน้าตักประมาณ 1.5 เมตร พระเศียรหักชำรุด แต่ได้ถูก
นำกลับขึ้นไปต่อไว้อย่างหยาบ ๆ สภาพของพระเศียร พระพักตร์
และพระเมาลีกะเทาะหักหายไป เหลือแต่เพียงส่วนที่เป็นขมวด
พระเกศาด้านหลังเท่านั้น บริเวณหน้าตักถูกขุดเจาะเพื่อหา
ทรัพย์สินมีค่า โดยหลุมที่ขุดนี้ลึกลงไปถึงส่วนล่างของฐานชุกชี
ลักษณะของฐานชุกชีเป็นฐานบัวยกเก็จประดับด้วยลูกแก้วอกไก่
ฐานล่างมีขนาดกว้างสอบเข้าหาส่วนบนซึ่งรองรับพระประธาน
ด้านบนของฐานส่วนที่รองรับพระประธานปั้นปูนประดับเป็นรูป
บัวถวายเรียงสับหว่างกัน ความสูงของฐานชุกชีประมาณ 1.5
เมตร ด้านหน้าของฐานชุกชีมีเศษอิฐทับถมเป็นเนินสูงขึ้นมาเกือบ
ครึ่งหนึ่งของความสูงของฐาน หลุมที่เกิดจากการขุดเจาะที่ต่อ
เนื่องมาจากหน้าตักพระประธานเห็นเป็นช่องขนาดใหญ่ ทะลุไป
ถึงผนังวิหารด้านหลังซึ่งก่อชิดกับฐานชุกชี ผนังของวิหารบริเวณ
ด้านหลังของพระประธาน ยังคงสภาพเป็นผนังก่ออิฐสอปูนสังเกต
ได้ชัดเจน ความหนาของผนังก่ออิฐตามสภาพที่เหลืออยู่ คือ

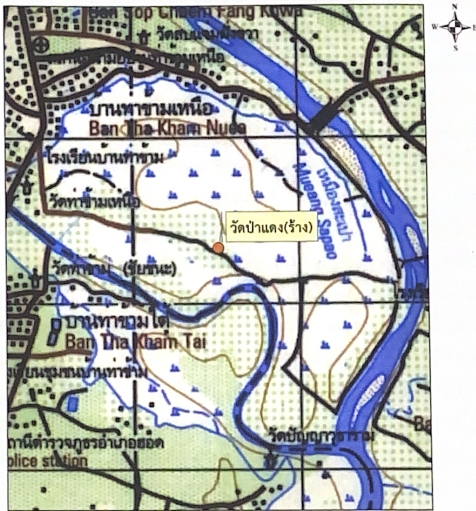
ประมาณ 50 เซนติเมตร อย่างไรก็ตาม จากร่องรอยที่เกิดจากการ ลักขุดเจาะหาทรัพย์สินมีค่านั้น ทำให้ทราบว่าในส่วนที่เป็น พระประธานและผนังวิหารด้านหลังพระประธานที่เห็นอยู่ใน ปัจจุบันนั้น มีการสร้างซ้อนทับกันสองครั้ง คือ ตำแหน่งที่เป็นพระ ประธานเดิมได้เคยเป็นเจดีย์ทรงกลมมาก่อน สังเกตได้จากชั้นฐาน บัวและลวดบัวของเจดีย์องค์เดิมที่แทรกอยู่ด้านในของแนวก่ออิฐ ซึ่งก่อปิดทับขึ้นในสมัยต่อมา เพื่อตัดแปลงจากเจดีย์ทรงกลมมา เป็นฐานชุกชีพระประธานองค์ในปัจจุบัน การสร้างทับครั้งที่สอง คือ การสร้างเสริมผนังด้านหลังของพระประธาน ให้มีความหนา ขึ้นเพื่อความแข็งแรงของการรับน้ำหนัก หลักฐานที่ชี้ให้เห็นถึง การเสริมผนังดังที่กล่าวคือ ผนังอิฐด้านที่เป็นส่วนที่ก่อเสริมนั้น พังทลายลงมาทั้งแถบเผยให้เห็นผนังเดิมด้านในอย่างชัดเจน

- เจดีย์ อยู่ทางด้านหลังของวิหารห่างออกไปประมาณ 5 เมตร โดยเจดีย์องค์นี้ตั้งอยู่บนฐานเดียวกันกับฐานก่ออิฐ (ฐาน โพนี) ที่ต่อเนื่องกับวิหาร โดยสภาพของเจดีย์ด้านล่างในส่วนที่ เป็นส่วนฐานปกคลุมด้วยเศษอิฐและดินสูงประมาณ 1 เมตร เหนือขึ้นมาเป็นชั้นฐานบัวในผังแปดเหลี่ยมมีลูกแก้วอกไก่ชั้น เส้นผ่านศูนย์กลางของเจดีย์ประมาณ 2 เมตร ความสูงของฐานบัว ประมาณ 1 เมตร ส่วนที่อยู่สูงขึ้นไปกว่าชั้นฐานบัวจนถึงส่วนยอด ของเจดีย์นั้นหักพังไม่เหลือสภาพ อิฐที่หักพังและปูนที่ฉาบผนัง กะเทาะหลุดร่วงหลายจุด โดยเฉพาะทางด้านทิศเหนือและ ทิศตะวันออกขององค์เจดีย์ อิฐที่หักพังทลายกลายเป็นช่องขนาดใหญ่

- โขงประตูและกำแพงแก้ว อยู่ทางด้านหน้าห่างจาก วิหารประมาณ 10 เมตร ชุ่มโขงมีผังเป็นรูปแปดเหลี่ยม ขนาด เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 3 เมตร ด้านบนของชุ่มหักพังเหลือ แต่เพียงส่วนฐาน ด้านข้างและด้านในของชุ่มปกคลุมด้วยดินแต่ยัง พอเห็นรายละเอียดได้บางส่วน ตัวชุ่มย่อเก็จด้านละ 5 มุม ช่องทางเดินภายในชุ่มกว้างประมาณ 1.5 เมตร ส่วนแนว กำแพงแก้วมีลักษณะเป็นแนวอิฐ เหลืออยู่สามด้าน คือ ด้าน ทิศเหนือ ทิศตะวันออกและทิศใต้ ส่วนทางด้านทิศตะวันตกไม่พบ ร่องรอย อย่างไรก็ตามแนวกำแพงอิฐที่เหลืออยู่นี้ก็อยู่ในสภาพที่ พังทลายเหลือเป็นแนวอิฐเท่านั้น ไม่มีส่วนหนึ่งส่วนใดของกำแพง อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์เลย

- เนินโบราณสถานหมายเลข 1 อยู่ทางด้าน ทิศตะวันออกเฉียงใต้ห่างจากโขงประตูประมาณ 5 เมตร มี ลักษณะเป็นเนินรูปวงรี มีเศษอิฐแตกหักทับถมอยู่สูงจากพื้น ประมาณ 1 เมตร ยาวประมาณ 4 เมตร กว้างประมาณ 2 เมตร

	<p>- เนินดินโบราณสถานหมายเลข 2 อยู่ทางด้านทิศเหนือของวิหาร ท่างออกไปประมาณ 50 เมตร มีลักษณะเป็นเนินดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาวประมาณ 10 เมตร กว้างประมาณ 5 เมตร สูงประมาณ 50 เซนติเมตร ด้านบนของเนินพบเศษอิฐที่บดและสิ่งปลูกสร้างมีลักษณะเป็นศาลเจ้าที่ของเจ้าของสวนลำไย 1 หลัง</p> <p>- เนินดินโบราณสถานหมายเลข 3 อยู่ห่างจากเนินดินโบราณสถานหมายเลข 2 มาทางด้านทิศตะวันตกประมาณ 10 เมตร มีลักษณะเป็นเนินดินรูปวงรี ยาวประมาณ 4 เมตร กว้างประมาณ 3 เมตร มีเศษอิฐที่บด ทางด้านทิศเหนือของ เนินดินยังเป็นแนวก่ออิฐเป็นระเบียบเหลืออยู่</p> <p>นอกจากหลักฐานที่เป็นโบราณสถานและเนินดินโบราณสถานที่ถูกขุดค้นดังกล่าวมาแล้ว ทางด้านทิศตะวันตกของกลุ่มโบราณสถานวัดพระเจ้าป่าแดงยังพบว่ามีแนวของอิฐเรียงต่อกันคล้ายแนวของกำแพงวัดอีก 1 แนว โดยแนวอิฐนี้เรียงตัวยาวในแนวเหนือใต้ยาวประมาณ 50 เมตร แต่สภาพของแนวอิฐนั้นค่อนข้างจะลบลือน จนไม่สามารถที่จะทราบลักษณะที่ชัดเจนได้ (กองพล สุพรรณโรจน์, 2543: 19 – 21)</p> <p>นอกจากนี้จากการขุดค้นทางโบราณคดีปี พ.ศ.2561 โดยสำนักศิลปากรที่ 7 เชียงใหม่ พบหลักฐานโบราณคดีที่สามารถกำหนดอายุสมัยที่ชัดเจนได้มากขึ้น ได้แก่ เครื่องมือหิน หินลับ เครื่องมือสะเก็ดหิน หินมีรอยกะเทาะ ชิ้นส่วนสาก ชิ้นส่วนปูนปั้นฐานบัว ชิ้นส่วนตะกรันดินเผา ชิ้นส่วนกระเบื้อง เบ้าดินเผา ชิ้นส่วนภาชนะดินเผาส่วนปากกลุ่มเตาเวียงกาหลง ซึ่งหลักฐานทางโบราณคดีที่พบแสดงให้เห็นว่าบริเวณวัดพระเจ้าดำ (ร้าง) มีการใช้พื้นที่มาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์</p>
ประวัติการศึกษา / อนุรักษ์	<p>- ปี พ.ศ. 2543 สํารวจโดยนายกองพล สุพรรณโรจน์</p> <p>- ปี พ.ศ. 2556 สํารวจโดยนายสายกลาง จินดาสุ</p> <p>- ปี พ.ศ. 2561 ขุดค้นโดยสำนักศิลปากรที่ 7 เชียงใหม่</p>
สถานการณ์ประกาศขึ้นทะเบียน	ยังไม่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียน
ประเภทที่ดินของแหล่ง	ที่ราชพัสดุ
ผู้ทรงกรรมสิทธิ์	กรมธนารักษ์
ผู้ดูแล/ครอบครอง/ใช้ประโยชน์	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (เขื่อนภูมิพล)
ลักษณะการใช้งานพื้นที่แหล่งในปัจจุบัน	ประชาชนใช้พื้นที่ในการทำเกษตรกรรม
วัน/เดือน/ปี ที่ทำการสำรวจ	27 เมษายน 2561
ผู้กรอกข้อมูล	มธุรา รัตติโชติกร และ คลพร จันทร์กุล

แหล่งโบราณคดีกลุ่มสบแจ่ม อ.ฮอด จ.เชียงใหม่

วัดป่าแดง(ร้าง)

สัญลักษณ์

● วัดป่าแดง(ร้าง)

ตำแหน่งที่ตั้งของวัดป่าแดง (ร้าง)

สภาพทั่วไปภายในวัดป่าแดง (ร้าง)

พระพุทธรูปบนฐานชุกชีภายในวัดป่าแดง (ร้าง)

พระพุทธรูปบนฐานชุกชีอีกมุมหนึ่ง
ภายในวัดป่าแดง (ร้าง)

ฐานอาคารภายในวัดป่าแดง (ร้าง)

โขงประตูของวัดป่าแดง (ร้าง)